

Відтак волонтерська діяльність є способом:

- підтримки та зміцнення духовно-моральних цінностей;
- реалізації кожною людиною прав та обов'язків як члена громади;
- реалізації людського потенціалу;

– взаємодії між людьми, спільного життя у здоровому суспільстві, спільного пошуку нових способів розв'язання проблем тощо [1, с. 135–136].

Отже, волонтерство є діяльністю, що базується на внутрішній потребі людини безкорисливо допомагати іншим. Воно є важливим чинником об'єднання різних соціальних груп, ключовим елементом системи, спрямованої на формування соціальної відповідальності та активності особистості волонтера.

ЛІТЕРАТУРА

1. Соціальна педагогіка: теорія і технології / за ред. І.Д. Зверєвої. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 316 с.
2. Чайка І.Ю. Волонтерство: сутність феномена та особливості його функціонування в сучасній Україні. *Грані*. 2017. Т. 20; 7(147). С. 72–79.

Іван БОГДАНОВИЧ
(Дрогобич, Україна)

ПОТЕНЦІАЛ ХРИСТИЯНСЬКОЇ АНТРОПОЛОГІЇ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Розуміння освітньо-педагогічного процесу в контексті християнської антропології не тільки не суперечить філософії, аледоповнює останню, дозволяючи глибше осягнути проблеми людини, і таким чином проблеми освіти і виховання. Мовиться про виховання (навчання) дітей самим духом християнської Істини. На жаль, сучасні системи освіти деколи не відповідають принципам християнської педагогіки та антропології і навіть

явно порушують їх. Сучасна свідомість часто ґрунтується на вивченні властивостей людини, її потреб і не вводить у свій аналіз релігійний момент.

Християнська антропологія як онтологічне, теоретичне й методологічне підґрунтя дає нову перспективу як для теорії, так і для практики педагогіки. Пропонуючи об'єктивне відображення всієї складності людської особистості, християнська антропологія здатна подолати педагогічний натуралізм і повернути душевно-духовні виміри в педагогічний простір. Вона «руйнує будь-яку систему методу поза людиною і стверджує, що людина сама є відшукуваним методологічним принципом. У ній самій не тільки перебуває, переплітається і живе вся багатоманітність досвіду і реальності, але головне – усвідомлюється і пізнається. Самалюдина – модель себе, самалюдини – метод себе, сама людина – синтез себе (також світу)» [4, с. 105].

Усвідомлюючи той факт, що поняття «християнська антропологія» має суперечливий і неоднозначний характер і набуває різного змісту при виявленні його смислових відтінків, ми акцентуємо увагу на суттєвих характеристиках особистісного образу буття людини – так званих абсолютах людського, які визначають в християнській антропології і пов'язаних з нею дослідженнях у сфері освіти і виховання антропологічну модель особистості. Зокрема, мовиться про *свободу, любов, відкритість, творчий характер, цінність, унікальність, цілісність і неподільність, самосвідомість, соборність*.

Наріжний камінь і принцип християнської антропології – вчення про людину як «образ і подобу Бога. «І сказав Бог: Створімо людину за образом Нашим, за подобою Нашою...» (Бут. 1, 26). Хоча Святі Отці не створили єдиного вчення, яке визначає, що ж людина має в собі по образу Божому. Вони наголошували, що небезпечно уточнювати або робити спробу визначення цього образу в людині. Св. Григорій Ніський вважав, що

підобразом і подобою Бога озуміється досконалість людини, тобто те, що відрізняє її від космосу та уподібнює Творцю. Представники східної патристики вказували на свободу як на важливу цінність, яка властива «вінцю творіння»: саме в свободі людина уподібнюється Богу, свобода – це основа самовизначення. Отже, «виявлення образу Божого в людині здійснюється через цілісний, гармонічний розвиток всіх сил людської душі, в поєднанні розуму і серця і при підпорядкуванні фізичного, психічного та соціального життя духовному» [3, с. 72].

Хочеться пригадати усім відому промову Джованні Піко делла Мірандоли «Про гідність людини», в якій Бог, прийняв людину як творіння невизначеного образу і, поставивши її у центр світу, сказав: «Не даємо ми тобі, о, Адаме, ні визначеного місця, ні власного образу, ні особливого обов'язку, щоб і місце, і подобу і обов'язок ти мав за власним бажанням, згідно з твоєю волею і твоїм рішенням... Я не зробив тебе ні небесним, ні земним, ні смертним, ні безсмертним, щоб ти сам, свободний і славний майстер, сформував себе в образі, якому надаси перевагу. Ти можеш переродитися в нижчі, нерозумні істоти, але можеш переродитися за велінням своєї душі і у вищі божественні» [2, с. 148].

Християнська антропологія допомагає обґрунтувати і осмислити те, на чому повинна триматися вся педагогіка – нашу любов і віру в дитину. В цьому контексті актуальними постають ідеали гуманно-особистісної педагогіки, представники якої вважали, що класична педагогіка заснована на духовних засадах християнства, і з надр якого необхідно черпати висоту, вічність, мудрість і любов. Наприклад, Ш. Амонашвілі висуває такі постулати:

«– Реальність Вищого Світу, Вищої Свідомості, Бога.

– Реальність безсмертя людського духу і його спрямованість до вічного вдосконалення.

– Розуміння земного життя як відрізка шляху духовного вдосконалення і сходження» [1, с. 21].

З цих припущень випливають три постулати віри вчителя у Дитину:

«– Дитина – є явищем, «велінням» духу в нашому земному житті.

– Дитина несе в собі своє життєве завдання, життєву Місію, якій вона покликана служити.

– Дитина несе в собі первозданну енергію духу – необмежені можливості духовного вдосконалення» [1, с. 21–22].

І з цього робиться висновок про те, що «Дитина є єдністю духовних і природних сутностей, які онтологічно присутні в ній, суть союзу Неба і Землі, Душі і Тіла, неповторна частинка Цілого, унікум серед унікумів» [1, с. 22]. Це і є, на думку Ш. Амонашвілі, спробою усвідомити духовний аспект гуманного педагогічного мислення, зміст духовного виміру.

Важливо зазначити, що, хоча в «педагогічному реалізмі» сьогодення є багатоцінного, але те, про що піклується сучасна система освіти та виховання, як правило, тільки дуже побічно порушує основну таємницю в людині, проходить повз найбільш суттєве у житті. Фізичне здоров'я, почуття, навички та уміння не рятують від можливості глибоких, часто трагічних конфліктів у душі людини. Саме ідеї християнської антропології в освітньому процесі та вихованні допомагають зрозуміти глибинні метафізичні рівні особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Амонашвілі Ш.О. Зміст і сутність гуманної педагогіки. *Філософія освіти : хрестоматія* / укладач О.А. Ткаченко. Дрогобич : РВВ ДДПУ імені Івана Франка, 2021. С.12–25.

2. Мірандола Джованні Піко делла. Промова про гідність людини. *Філософія. Хрестоматія: навч. посіб.* / укладач О.А. Ткаченко. 2-ге видання, виправлене і доповнене. Дрогобич : РВВ ДДПУ імені Івана Франка, 2021. С. 146–155.

3. Огульчанський Б. Еволюція антропологічних і педагогічних поглядів Василя Зеньковського та їх сучасне значення. *Магістеріум. Історико-філософські студії* / редкол.: Горський В.С. (голова) та ін.; Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2002. Вип. 9. С. 69–72.

4. Ткаченко О. Християнська модель особистості як джерело основних принципів належного педагогічного мислення. *Людинознавчі студії : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філософія»* / ред. кол. О. Ткаченко (головний редактор) та ін. Дрогобич : РВВ ДДПУ імені Івана Франка, 2017. Вип. 34. С. 102–121.

Анна ДИНОВИЧ
(Житомир, Україна)

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Україна, як і будь-яка інша європейська країна, перебуває на сторожі загальносвітових змін та прагне якнайкраще розробити і удосконалити сучасну вищу освіту. Вища освіта є невід’ємною частиною гармонійного життя сучасного розвиненого громадянина, а тому майже кожен українець прагне її отримати. Кожного року відбуваються певні зміни у системі вищої освіти на загальносвітовому рівні й Україна не є винятком. З викликом вимог сьогодення, впровадження новітніх методів та технологій навчання є важливим складником подальшого успіху та підготовки висококваліфікованих кадрів. Подолання труднощів та перешкод, що виникають, – головна проблема, якою опікуються і яку намагаються усунути провідні фахівці галузі освіти.

Згідно із Законом України «Про вищу освіту»: вища освіта є сукупністю умінь, навичок та наявних знань. Вона відповідає за прояв та формування професійних, громадянських та світоглядних якостей, впливає на розвиток